

K R A N K Z I N N I G

Ik heb me al vaker afgevraagd of de mensheid wel in staat is met het leeftempo van deze tijd mee te evolueren. Ik schat dat ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking het leven erop heeft zitten, omdat ze alles al gedaan hebben wat hun hartje begeert. En dan doel ik niet uitsluitend op 50⁺-ers. De generaties daarna hebben een versnelling hoger geschakeld. Ze zijn, als ik dat zo afweeg, met hun huidige ambities wel ongeveer op hun vijftigste klaar met het leven, sommigen nog eerder. Het controversiële is dat ze daarna wel geacht worden nog wat langer door te werken. Dat moet welhaast leiden tot frustraties. Maar of die gejaagdheid van de twintigers en dertigers ook tot krankzinnigheid leidt?

Lichamelijk gaan we er volgens de geneeskunde flink op vooruit, de jongeren van nu halen met gemak de honderd. De hoofdvraag blijft echter of de psyche de fysiek zal kunnen bijbenen. We zullen de komende jaren weinig behoefte hebben aan lichamelijke aanpassingen op een veranderende leefomgeving, maar geestelijk worden we waarschijnlijk meer op de proef gesteld. Nederland is nu al het westerse land met de hoogste depressiedensiteit.

De aanwijzingen zijn legio en komen vooral naar voren als psychische klachten bij kinderen, al verdenk ik de ouders ervan de gewenste diagnose in veel gevallen openlijk te stimuleren. Ik was laatst in de gelegenheid een lezing over probleemgedrag bij kinderen bij te wonen van professor Kees van der Wolf, emeritus hoogleraar orthopedagogiek. In zijn woorden: "Het lijkt wel mode om een kind aangemerkt te krijgen als ADHD-er, dislect, oppositioneel laag begaafd, PDD-NOS-er, beelddenker, hoogbegaafd autist, ambivalent gehecht, Zmolker, hoog sensitief of structopaat." De medische gedragswetenschappen zijn zover doorontwikkeld dat er geen ongestoord kind meer te vinden is. Het geestesonderzoek is volledig uit balans. Tegenover 8.072 artikelen over boosheid staan in dezelfde periode 5.707 artikelen over tevredenheid, op 57.800 artikelen over angst staan er 2.958 over geluk en op 70.856 artikelen over depressies 852 over plezier.

Het aantal leden van het Nederlands Instituut voor Psychologie is sinds 1938 toegenomen van 24 tot ruim 13.000. De psychologendichtheid van ons land is ruim tweemaal zo hoog dan van huisart-

FOTO: A. LENDERS

sen. En het is vooral de farmaceutische industrie die daarvan profiteert. Van der Wolf refereert aan een sketch van Koot en Bie waarin drogist P. Geelman (Wim de Bie) antwoordt op de vraag van een klant (Kees van Kooten): "Een shampoo voor normaal haar, zegt u? Nee, die worden niet meer gemaakt."

Denkt u dat het zo'n vaart niet zal lopen? Met enige ervaring in het onderwijs durf ik best de stelling aan dat onze kinderen dolgedraaid worden door hun omgeving. Ouders en leerkrachten schieten tekort bij socialisatie, het actief en kritisch deelnemen aan de samenleving. Dat leidt bij veel kinderen tot een onwetende positionering op sociale media, tot kinderstress, tot extreme puberale labiliteit, doelloosheid en leegte. Of zoals mijn dochter het een keer verwoordde: "Julie hadden het gemakkelijk, maar wij hebben niets meer om tegenaan te schoppen".

Het is krankzinnig hoe we ons nageslacht laten conditioneren door een doorgeslagen maatschappij. Maar nog erger is, dat we ons eigen leven daar ook door laten bepalen. En het is de vraag of die geestesonderzoekers zelf wel in de gaten hebben waar ze mee bezig zijn. Het is de hond van Pavlov die tegen een soortgenoot zegt: "Kijk eens wat ik hem kan laten doen. Iedere keer als ik kwijl, glimlacht hij en schrijft hij iets op in zijn boekje".

In het eerste weekend van november las ik in de NRC het resultaat van onderzoek door Italiaanse gedragspsychologen bij honden. Bij links kwispelen ziet de hond gevaar, wordt alert en angstig, bij rechts kwispelen reageert hij juist ontspannen. In theorie is dit helemaal overeenkomstig de verwachte activiteit van linker en rechter hersenhelft en voldoet deze uitkomst aan de 'valentie-hypothese'. De psychologie stelt dat de linker hersenhelft (die de rechterzijde van het lichaam aanstuurt) meer betrokken is bij toenaderingsgedrag of positieve emoties. De rechter hersenhelft wordt meer in verband gebracht met ontwijkend gedrag en negatieve emoties. De hond als psycholoog. Krankzinnig toch? We kijken gewoon naar onze trouwe viervoeter om te bepalen wat ons wel of niet bevalt. Wat jammer dat de mens zelf geen staart meer heeft.